

KENEN HISTORIA?

Raportti monipuolisen historiantutkimuksen, -opetuksen ja vuoropuhelun tilasta ja haasteista Suomessa

HWB Report 3, 10/2018

HISTORIANS
WITHOUT
BORDERS

KENEN HISTORIA?

Emma Hakala
Iina Hakola
Jenni Laakso
(toim.)

ISBN 978-952-94-1156-6

Historians without Borders in Finland

Helsinki, 2018

Sisällys

Esipuhe: Voisiko kattavampi kuva menneisyydestä vahvistaa monikulttuurista yhteiskuntaa?	1
1. Kysymysten ja tulosten esittely.....	3
1.1. Kolonialismi-aiheiset kurssit ja kirjallisuus	3
1.2. Vähemmistöjen historia.....	3
1.3. Kolonialismia käsittelevät opinnäytteet sekä tutkimushankkeet.....	4
1.4. Tarve lisätä kolonialismin käsittelyä.....	5
1.5. Suomi ja globaali historia.....	6
2. Kolonialismi suomalaisessa historiakeskustelussa	7
3. Historiankirjoitus ja opetus suomalaisten vähemmistöjen näkökulmasta.....	9
3.1. Historia ja oman identiteetin muodostuminen	9
3.2. Historiatietoisuus osana integraatiota	10
3.3. Historian merkitys yhteiskunnallisen osallistumisen ja keskustelun edistäjänä	11
3.4. Historiallisten epäoikeudenmukaisuuksien käsittely	12
4. Raportin ehdotukset kolonialismin ja vähemmistöhistorian opetuksesta	13
5. Liitteet.....	14

ESIPUHE: VOISIKO KATTAVAMPI KUVA MENNEISYYDESTÄ VAHVISTAA MONIKULTTUURISTA YHTEISKUNTAA?

Keväällä 2018 julkaistiin selvitys, jonka mukaan moni Suomessa asuva venäjänkielinen nuori kokee itsensä ulkopuoliseksi suomalaisessa yhteiskunnassa.¹ Suurin osa nuorista on Suomen kansalaisia, mutta he eivät koe yhteyttä Suomen historiaan, jonka he kokivat käsittelevän suomen- ja ruotsinkielisten asukkaiden historiaa.

Tutkimuksen tulokset eivät ole yllättäviä. Peruskoulujen, lukioiden ja korkeakoulujen esitys Suomen menneisyydestä antaa harvoin tilaa eri ryhmien kertomuksille omista taustoistaan osana suomalaista yhteiskuntaa. Osa näistä ryhmistä - kuten saamelaiset - ovat alkuperäiskansaa, toiset – kuten tataarit ja romanit – taas ovat muuttaneet Suomeen historian eri vaiheissa ja onnistuneet säilyttämään identiteettinsä.

1970-luvun lopulla Vietnamin venepakolaiset ja 1990-luvulta lähtien Somaliasta tulleet pakolaiset perustivat Suomeen vähemmistöryhmiä, jotka eivät historiallisten vähemmistöjen tavoin jaa kokemuksia Suomen tasavallan perustamisen virstanpylväistä, kuten sisällissodasta ja talvisodasta. Näiden ryhmien historiallisen omakuvan keskiössä ovat aivan muut tapahtumat. Kysymys kuuluukin, muodostavatko nämä kertomukset osan nyky-Suomesta? Minkälaiseen kertomukseen toisen ja kolmannen polven 'uussuomalaiset' kuuluvat?

Kolonialistisen menneisyyden ja kolonialismin jälkeisen nykyisyyden käsittely ovat keskeisessä roolissa lukioiden ja korkeakoulujen historian opetuksessa. Nykytilanne on kuitenkin ongelmallinen, sillä kolonialistinen ja postkolonialistinen historia esitetään osana yleistä historiaa, johon Suomen historialla tuntuu olevan vain vähän yhtymäkohtia. Tuloksena on ulossulkeva esitys menneisyydestä – me (suomen- ja ruotsinkieliset), jotka olemme osa niin sanottua yhteistä historiaa sekä he, jotka eivät ole. Koululaisten taustat ovat jo nyt monikulttuurisia, mutta tämä ei vielä Suomen historiakertomuksessa näy.

Toimiva ja dynaaminen monikulttuurinen yhteiskunta tarvitsee uuden historiakertomuksen, joka ottaa kaikki huomioon ja on kaikkien nykyajastamme löytyvien kertomusten summa. Yliopistojen historian laitokselle tässä on kaksinkertaisesti haastetta. Millaista historiaa esitetään Suomen historian kursseilla ja seminaareissa, onko historian pääaineopiskelijoiden joukossa mukana vähemmistöryhmien edustajia ja millaista tulkintaa Suomen historiasta opetetaan tuleville historian opettajille?

Tähän raporttiin on kerätty tietoa historian opetuksesta suomalaisilla historianlaitoksilla. Kysely toteutettiin kevään 2018 aikana ja tavoitteenamme oli selvittää miten kolonialismin kysymyksiä opetetaan historian laitoksilla suomalais-

¹ Varjonen, Sirkku; Zamiatin, Aleksandr; Rinas, Marina (2017): Suomen venäjänkieliset: tässä ja nyt. Tilastot, tutkimukset, järjestökentän kartoitus. Cultura-säätiö, Helsinki 2017. https://culturas.fi/wp-content/uploads/2018/05/Suomen_venajankieliset_tassa_ja_nyt_A4_WEB_002.pdf

sissa yliopistoissa. Halusimme erityisesti kiinnittää huomiota siihen, kuinka laajasti kolonialismin teemat kuuluvat tutkintovaatimukseen ja pakollisiin suorituksiin ja käsitelläänkö kolonialismia osana Suomen historiaa vaiko siitä erillisenä kehityskulkuna.

Raportin on tuottanut Historioitsijat ilman rajoja ry:n kolonialismi-työryhmä, jonka jäseniin kuuluu Holger Weiss, Teivo Teivainen, Rinna Kullaa, Juhani Kõponen, Raita Merivirta, Leila Koivunen, Patrik Hettula, Lauri Uusitalo, Emma Hakala, Iina Hakola, ja Jenni Laakso. Raportin kirjoittamiseen osallistui myös Historioitsijat ilman rajoja ry:n hallituksen jäsen Sirkka Ahonen. Lisäksi raporttia ovat kommentoineet Ruskeiden Tyttöjen Mona Eid, Suomi-Somalia-Seuran Yusuf M. Mubarak, Romaninuorten neuvoston Leif Hagert sekä Cultura-säätiö. Raportin ovat toimittaneet Historioitsijat ilman rajoja -yhdistyksen hallituksen jäsen Emma Hakala, työryhmän sihteeri Iina Hakola sekä yhdistyksen pääsihteeri Jenni Laakso.

Holger Weiss

Työryhmän johtaja

Professori, Åbo Akademi

1. KYSYMYSTEN JA TULOSTEN ESITTELY

Kysely toteutettiin kevään 2018 aikana ja saimme vastauksen jokaiselta historian laitokselta Suomessa. Vastauksia tuli yhteensä neljätoista kappaletta. Kysely sekä luettelo siihen vastanneista laitoksista ja oppiaineista ovat raportin lopussa liitteenä.

Kyselyn kysymykset olivat avoimia ja vastaajat vastasivat niihin hyvin vaihtelevalla laajuudella ja tarkkuudella. Osa vastaajista kommentoi vain omaa opetustaan, kun taas osa kertoi koko laitoksen tai oppiaineen opintotarjonnasta. Vastaajat saattoivat myös vastata vain osaan kysymyksistä ja jättää vastaamatta toisiin. Vaikka kyselyn vastauksien perusteella ei ehkä saada täysin aukotonta kuvaa kolonialismin opetuksesta Suomessa, voi niiden perusteella pohtia sitä, kuinka tärkeäksi osaksi opetusvaatimuksia kolonialismi suomalaisilla historianlaitoksilla koetaan.

1.1. Kolonialismi-aiheiset kurssit ja kirjallisuus

Mitä kursseja kolonialismista on järjestetty tai millä kursseilla sitä on sivuttu viimeisen kymmenen vuoden aikana?

Kuuluvatko kurssit tutkintovaatimukseen vai ovatko ne valinnaisia?

Ovatko kurssit olleet suosittuja? Osaatteko arvioida osallistujamääriä?

Mitä kolonialismia käsitteleviä opintokokonaisuuksia tai kirjoja kuuluu tentittävään kirjallisuuteen?

Kuinka monta opiskelijaa näitä suorittaa vuosittain?

Vastaajat mainitsivat yhteensä 44 kurssia, joista suurin osa on opiskelijoille valinnaisia. Vastausten mukaan noin kolmannes suomalaisista historian laitoksista ei edellytä opiskelijoilta kolonialismin teemoihin tutustumista osana pakollisia kursseja ja tutkintovaatimuksia. Valinnaiset kurssit ovat kuitenkin vastaajien arvioiden mukaan olleet opiskelijoiden keskuudessa suosittuja. Kurseilla käsiteltiin muun muassa kansainvälisiä suhteita sekä globaalishistoriaa, imperialismia ja Afrikan historiaa. Vastauksissa ei ole mainittu yhtään kurssia, jossa käsiteltäisiin suoraan Suomen suhdetta kolonialismiin.

Myöskin tentittävässä kirjallisuudessa kolonialismia käsitellään vastausten perusteella enimmäkseen osana maailman, eikä niinkään Suomen, historiaa. Kolonialismia käsitellään muun muassa globaalihistoriaa, imperialismia tai orientalismia käsittelevissä kirjoissa. Vastauksissa mainitaan yksi kirja, jossa kolonialismia käsitellään osana Suomen historiaa: Veli-Pekka Lehtolan *Saamelaiset suomalaiset – kohtaamisia 1896–1953*.

1.2. Vähemmistöjen historia

Miten opetuksessa on otettu huomioon muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisten historia?

Millä kursseilla erityisesti vähemmistöjen historiaa on käsitelty viimeisen kymmenen vuoden aikana?

Kuuluvatko kurssit tutkintovaatimukseen vai ovatko ne valinnaisia? Ovatko kurssit olleet suosittuja?

Osaatteko arvioida osallistujamääriä?

Suurin osa vastaajista sanoi, että vähemmistöjen historiaa käsitellään osana muita kursseja. Yleistä historiaa opettava vastaaja kertoo käyttävänsä usein Suomen vähemmistöjä, kuten saamelaisia ja romaneja, vertauskohanana muiden maiden vähemmistöihin. Yhdessä vastauksessa kerrotaan, että ”vähemmistöjä käsitellään monilla eri kursseilla, toisilla systemaattisemmin, toisilla suppeammin”.

”Spesifisesti vähemmistöjen historiaan keskittyvää kurssia ei ole –vielä”, todetaan yhdessä vastauksessa. Aihetasolla vähemmistöjen historiaa käsitteleviä kursseja onkin kyselyn vastausten mukaan tarjolla hyvin vähän. Yksi vastaaja esittää, että suomalaisia vähemmistöjä koskevia kursseja on järjestetty säännöllisesti vuosituhannen alusta vuoteen 2013 asti. Kurssit ovat käsitelleet esimerkiksi vähemmistöjä osana paikallishistoriaa, vähemmistöjen syntyä sekä romaneja.

Eräs vastaaja sanoo, että ”vähemmistöjen - - historiasta on valinnainen kirjatenttipaketti, ja aiheesta on järjestetty luentosarjoja. Opetuksessa käsitellään vähemmistöjä myös pakollisilla aineopintojen luentokursseilla.” Kaksi vastaajaa kertoo saamelaisuuden olleen paljon esillä osana kokonaisuuksia: ”Saamelaisten historia on voimakkaasti esillä - - mm. Arktinen historia- ja Pohjoinen historia -kokonaisuuksissa. Myös etnisten suhteiden historia- ja sukupuolihistoria-kokonaisuudet käsittelevät vähemmistöjen historiaa. Lisäksi Historian, kulttuurin ja viestinnän tutkimusyksikön yhteisessä kurssitarjonnassa on etenkin saamelaistutkimukseen ja pohjoisten alueiden vähemmistökansojen tutkimukseen keskittyviä kursseja.” Osa vastaajista kertoi vähemmistöjä käsiteltävän myös esimerkiksi osana Latalaisen Amerikan, Islamin ja Bysantin historiaa. Yksi vastaaja vastasi, että ”- - opetuksessa ei ole ollut näitä”.

1.3. Kolonialismia käsittelevät opinnäytteet sekä tutkimushankkeet

Millaisia kolonialismia käsitteleviä pro gradu -töitä ja väitöskirjoja laitoksellanne on tehty viimeisen kymmenen vuoden aikana?

Millaisia kolonialismiin liittyviä tutkimushankkeita laitoksellanne on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana?

Vuosien 2010–2019 aikana suomalaisista yliopistoista valmistuu ainakin 14 kolonialismia käsittelevää väitöskirjaa, joista viidessä käsitellään Suomen suhdetta kolonialismiin. Kolonialismia käsitteleviä pro gradu -töitä taas on viimeisen viiden vuoden aikana vastauksien mukaan valmistunut 33. Näistä noin viidesosassa käsitellään Suomea ja kolonialismia.

Eräs vastaaja kommentoi, että ”kolonialismi ei ole ollut Suomen historian alan opinnäytetöissä tai tutkimushankkeissa keskeinen teema, vaikka aiheen ajankohtaisuus on ilman muuta tunnistettu”. Yksi vastaajista kommentoi, että heidän laitoksellaan kolonialismiin liittyviä opinnäytteitä on tehty noin kaksikymmentä viimeisen viiden vuoden aikana ja toinen vastaaja sanoo, että opinnäytteitä on ollut noin kaksi vuodessa. He eivät kuitenkaan ole listanneet kyseisiä opinnäytteitä kyselyyn.

Vastaajat mainitsevat sekä yhä käynnissä olevia että vanhoja tutkimushankkeita. Osa hankkeista on yli kymmenen vuoden takaa. Tälläkin hetkellä suomalaisissa yliopistoissa on kuitenkin käynnissä useita kolonialismia käsitteleviä tutkimushankkeita.

Turun yliopiston yleisen historian oppiaineessa toimii tutkijaryhmä, joka on kehitellyt tutkimusidea Suomen ja suomalaisten suhteesta kolonialismiin ja imperialismiin 1800–1900-luvuilla. Ryhmä on muun muassa järjestänyt tapaamisia ja lukupiirejä ja hakee parhaillaan hankkeelle rahoitusta. Turun yliopiston Marja Jalava on myös ollut mukana suomalaisen historiankirjoitukseen liittyvissä hankkeissa, joissa on tarkasteltu kolonialismin näkymistä suomalaisessa historiankirjoituksessa 1900-luvun alkupuolella.

Oulun yliopiston historian laitoksella saamelaisten ja suomalaisten kohtaamisiin sekä maankäyttöön liittyviä aiheita ovat tutkineet muun muassa Ritva Kylli ja Matti Enbuske. Itä-Suomen yliopistossa on käynnissä *Oral histories, places of memories and local identities in the Caprivi Region, Namibia* -hanke, jonka pääpaino on kolonialismin kaudessa 1890–1990. Tutkimus on Itä-Suomen ja Namibian yliopistojen yhteistyöhanke. Tampereen yliopiston vastaaja mainitsee Marjaana Niemen *From Empire to Independence: The Interplay of global, national and local in Helsinki and Dublin 1900-1940* -tutkimuksen.

Helsingin yliopiston poliittisen historian oppiaineessa toimii Globaalin turvallisuuden monikerroksiset rajat -konsortio (GLASE). Oppiaineen tutkijoista koostuvassa konsortion osahankkeessa on postkolonialistinen näkökulma ja siinä ovat keskeisiä globaaliin liikkuvuuteen liittyvät kysymykset. Helsingin yliopiston historian laitoksella taas toimii Risto Marjomaa kolonialismia sivuava verkostohistorian projekti. Helsingin yliopiston talous- ja sosiaalishistorian laitoksella toimii 2000-luvun alussa *Etnisyyden ja köyhyyden historia Suomessa* -hanke sekä Laura Ekholmin tällä hetkellä käynnissä oleva tutkimus *Yrittäjät pienteollisuudessa ja kaupassa: Vaatetusteollisuuden nousu, kukoistus ja muuttuminen Suomessa ja Ruotsissa 1900-luvulla*.

Åbo Akademiassa on käynnissä usea tutkimusprojekti kolonialismiin liittyen. Niitä ovat esimerkiksi Suomen historiaan liittyvät *Kommunicerande konsumtion: kringvandrande försäljare och kulturmöten i Finland 1800–1940* ja *History of Society: Re-thinking Finland 1400–2000*. Åbo akademista mainitaan myös *Colonial Famine Relief, Development Policies and Climate: towards an Environmental History of Northern Ghana* -tutkimushanke. Åbo Akademiassa toimii myös Global History Laboratory -yksikkö, jonka alaisuudessa on useita kolonialismiin liittyviä tutkimusprojekteja, muun muassa orjakaupan ja orjuuden historiasta.

1.4. Tarve lisätä kolonialismin käsittelyä

Nähdäänkö laitoksellanne tarvetta lisätä kolonialismin käsittelyä? Ovatko opiskelijat tai jotkin muut tahot esittäneet tällaisia toiveita?

Moni kertoo, että kolonialismin käsittelyä on lisätty viime vuosina opetussisältöjen uudistamisen yhteydessä. Eräs vastaaja sanoo, että ”*olemme nähneet teeman erittäin tärkeänä ja lisänneet vuosien varrella siihen liittyvää opetusta*”. Toinen vastaaja sanoo, että erityisesti kansainvälisten suhteiden historiaan liittyviin opintoihin on lisätty kolonialismiin ja dekolonisaatioon liittyviä kursseja. Vastauksista saa vaikutelman, että kiinnostus kolonialismin teemoihin on yleisellä tasolla lisääntynyt, mutta näyttää siltä, että kolonialismia ei kuitenkaan vielä opeteta juurikaan osana Suomen historiaa.

Kolonialismin opetusta on vastausten mukaan lisätty myös tutkintorakenteiden uudistamisen yhteydessä. Helsingin yliopistossa poliittista historiaa sekä talous- ja sosiaalishistoriaa on opiskeltu vuodesta 2017 alkaen osana Yhteiskunnallisen muutoksen koulutusohjelmaa, johon sisältyy myös kehitysmaatutkimuksen ja antropologian opintoja. Näillä uusilla monitieteisillä kursseilla kolonialismin teemat sekä etniset vähemmistöt, ovat aiempaa paremmin esillä. Vastaja mukaan ”*kaikki poliittiseen historiaan, samoin kuin talous- ja sosiaalishistoriaan tulevat opiskelijat ovat siten saaneet myös kehitysmaatutkimuksen ja antropologian opettajien tuottamaa opetusta kolonialismista ja vähemmistöistä*”.

Eräissä vastauksessa sanotaan, että opetusta on lisätty opiskelijoiden toiveesta, kun taas toinen vastaja sanoo, että toiveita aihepiirin käsittelystä tulee opiskelijoilta ”*aika ajoin, kuten muistakin historian osa-alueista*”. Vastauksien perusteella opetushenkilökunnan tutkimusintressit vaikuttavat kolonialismiin liittyvän opetuksen tarjontaan oppiaineissa. Yksi vastaja kokee, että vaikka heidän oppiaineessaan on käsitelty kolonialismin teemoja jo pitkään, on heidän tavoitteenaan päivittää ja kirkastaa aiheeseen liittyviä kysymyksenasetteluita.

Toisaalta monet näkevät, että aihepiirin teemoja käsitellään tällä hetkellä kattavasti ja opiskelijat ovat siitä hyvin kiinnostuneita. Yksi vastaajista toteaa, että kolonialismin opetusta tuskin mahtuisi enempää opetusohjelmaan.

1.5. Suomi ja globaali historia

Onko teillä ajatuksia siitä, miten globaalihistorian teemoja voisi paremmin integroida Suomen historiakertomukseen?

Monet huomauttavat, että Suomea on jo pitkään käsitelty osana maailmaa sekä opetuksessa että tutkimuksessa. Yksi vastaja sanoo, että on ”*aina käsitelty Suomea osana maailmaa, jota voi käyttää vertauskohtana lähes mihin aiheeseen tahansa muussa maailmassa. Onhan meilläkin oma kolonialistinen perintömme.*”

Toisaalta yli puolet vastaajista mainitsee, että aiheen saralla on kehitettävää. Monen mielestä paras tapa yhdistää globaalihistoriaa suomalaiseen historiakertomukseen on tehdä kansainvälistä tutkimusyhteistyötä yli rajojen. Eräs vastaja näkee, että eri yliopistojen ja tieteenalojen rajoja ylittävät tapaamiset ja yhteiset tutkimushankkeet sekä opetusyhteistyö edistäisivät globaalihistorian ja Suomen historioiden teemojen käsittelyä. Vastauksissa esitetään myös, että suomalaisten tulisi lisätä dialogia muiden eurooppalaisten tutkijoiden kanssa siitä, miten kansallista historiaa tutkitaan globaalissa kontekstissa.

Yksi vastaja kyseenalaistaa kyselyn asetelmaa sanomalla, ettei ” - - voi olla haastamatta kyselyn tekijöitä pohtimaan, mitä tarkoittatte ’Suomen historiakertomuksella’. Nähdäkseni Suomen historiaa pitäisi tutkia osana globaalia menneisyyttä ja ylipäänsä kyseenalaistaa metodologinen nationalismi. - - Eikö olisi tärkeää pohtia, miten historioitsijat voivat tutkia Suomen historiaa osana globaalia historiaa sekä globaaleja teemoja ja tutkimuskysymyksiä?”

Kolmessa vastauksessa mainitaan, että vähemmistöjen historiaa tulisi käsitellä enemmän: ”*Kansallisten vähemmistöjen kuten saamelaisten käsittelyä olisi hyvä lisätä suomalaisessa historianopetuksessa ja samalla myös pohtia*

saamelaisten kohtelun historiaa ja saamelaisten asemaa suhteessa globaaleihin kysymyksiin ja koko maailman historiaan.” Toinen vastaaja sanoo, että vähemmistöjen ääni tulisi ottaa huomioon opetuksessa paremmin. Tämä vaatisi esimerkiksi erilaisten kirjojen ottamista tutkintovaatimuksiin.

Erään vastaajan mukaan tulisi kyseenalaistaa ”aktiivisesti historian käyttöä sellaisen kansallisen ’me’-toimijan rakentamiseen, joka rajaa ulkopuolelleen kasvavan ja moninaistuvan joukon aivan toisenlaisista kokemus- ja traditiotaustoista Suomeen ja suomalaisiksi tulleita ihmisiä”. Vastauksissa nähtiin myös, että olisi tärkeää tutkia Suomen ja suomalaisten osallisuutta kolonialismin ja imperialismin ilmiöissä sekä erilaisten tutkimusaiheiden kautta kytkeä Suomen historia laajemmin eurooppalaisten maiden ja siirtomaiden suhteisiin.

2. KOLONIALISMI SUOMALAISESSA HISTORIAKESKUSTELUSSA

Vaikka kolonialismin historiankirjoitusta on tarkasteltu kriittisesti jo vuosikymmeniä, kansainvälisessä keskustelussa nousee yhä esiin uusia näkökulmia. Viime vuosina kolonialismin teemoja ja erityisesti ratkaisemattomia kiistakysymyksiä on yhä enemmän käsitelty myös julkisessa keskustelussa. Esimerkiksi joidenkin muistomerkkien ja taideteosten poistamista on vaadittu sillä perusteella, että ne juhlistavat kolonialismin perintöä ja siten loukkaavat siitä kärsineiden muistoa.

Suomessakin tehdään ansiokasta akateemista tutkimusta kolonialismin historiasta. Kuten edellä esitelty kysely osoittaa, aihetta myös opetetaan suomalaisissa yliopistoissa, joskin tarjonnan määrä ja laajuus vaihtelevat. Pääasiallisesti se kuitenkin nähdään Suomen kansallisesta historiasta erillisenä kysymyksenä. Julkisessa keskustelussa kolonialismiteema ylipäänsä näkyy rajoitetusti, ja ajatus kolonialismin merkityksestä nyky-Suomessa tai varsinkin Suomesta kolonialistisena valtana on edelleen vieras.

Kolonialismin historia vaikuttaa kuitenkin myös maissa ja alueilla, jotka eivät suoraan olleet osallisina siirtomaajärjestelmässä. Kansainväliset yhteydet, kuten kauppareitit, ulottuivat Suomeen jo kolonialismin aikana ja toivat mukanaan riippuvuuden vallitsevista poliittisista valtasuhteista. Nämä historialliset tekijät ovat jättäneet jälkensä ja vaikuttavat enenevässä määrin niin maailmanpolitiikkaan kuin suomalaiseen nyky-yhteiskuntaan.

Suomi on poliittisesti ja taloudellisesti länteen integroituneena maana hyötynyt myös kolonialismin mekanismeista ja perinnöstä. Siksi myöskään vastuuta kolonialismin käsittelystä ei voi sysätä pelkästään muille maille. Näitä riippuvuuksia ja vastuukysymyksiä on kuitenkin vaikea hahmottaa, mikäli kolonialismi esitetään niin kouluopetuksessa kuin yliopistoissakin lähtökohtaisesti meille ulkopuolisena kehityskulkuna, saati jos asiaa ei kohdata lainkaan.

Suomella on lisäksi oma kolonialistinen menneisyytensä. Saamelaisiin kohdistuneista sulauttamispyrkimyksistä ja epäinhimillisestä kohtelusta on vasta vähitellen alettu julkisuudessa puhua, ja asia kaipaa yhä lisää tutkimusta. Alkuperäiskansan syrjiminen ja alistaminen on kuitenkin tyyppiesimerkki kolonialistisesta vallankäytöstä,

vaikka kyseistä määritelmää ei saamelasteemaan ole Suomessa juuri liitetty. Yliopisto-opetuksessa saamelaisen historiaa käsitellään kyselyn perusteella vaihtelevasti: syvällisempiäkin erityiskursseja on paikallisesti tarjolla, mutta yleisemmällä tasolla aihe ei asetu osaksi suomalaista historiakertomusta.

Laajemmin tarkasteltuna samanlaisia kolonialismin värittämiä piirteitä liittyy myös muiden Suomen vähemmistöjen historiankirjoitukseen. Myös esimerkiksi Suomen romaneja on vuosisatojen varrella syrjitty, eristetty ja toisaalta yritetty väkisin sulauttaa valtakulttuuriin. Nämä historian synkät hetket eivät kuitenkaan juuri nouse tutkimuksesta yleiseen historiatietoisuuteen. Eri maahanmuuttajaryhmien historiaa taas ei ole tutkimuksessaan merkittävässä määrin käsitelty, vaikka maahanmuutto ei ilmiönä ole millään tavoin uusi, saati ohimenevä ilmiö. Monikulttuurisen Suomen historia sivuutetaan näin tavalla, joka muistuttaa laajemminkin kolonialistisista asenteista.

Erytisen tärkeää on purkaa kolonialistisia ja vähemmistöjä poissulkevia asenteita opetuksessa niin kouluissa kuin yliopistoissa. Lähitulevaisuudessa historianopetuksen piiriin tulee yhä enemmän nuoria, joiden juuret ovat muualla kuin Suomessa. Siksi on entistä aiheellisempää, että Ruotsin- ja tsaarinajan sekä sisällis- ja talvisodan sekaan pystytään limittämään muitakin kuin suomalaisen kantaväestön kertomuksia. Ongelmallista on, jos historiakertomusten monipuolistumista ei oteta huomioon opetuksessa peruskouluista yliopistoihin.

Myös globaalihistorian opetuksen merkitys kasvaa, kun Suomi entisestään kansainvälistyy. Tutkimusalana globaalihistoria pyrkii kertomaan historian tulkinnoista ja ilmiöistä maailmallisesti ja vertailevasti. Se välttää rajautumista kansallisiin historioihin, mutta samalla kuitenkin tuo ne uuteen tärkeään merkitykseen laajemman näkökulman sisällä. Toisaalta globaalihistoria koostuu myös paikallishistorioista, jotka kertovat mitä merkityksiä kolonialismin kaltaiset ilmiöt saivat ja saavat eri kansallisissa ja alueellisissa konteksteissa ja mikä merkitys esimerkiksi juuri Suomen historialla on ollut muuhun maailmaan. Tällaisen laajan, valtioiden rajat ylittävän historiakäsityksen opettaminen jo koulussa on olennaista, sillä se auttaisi ymmärtämään maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden alkusyitä.

Vaikka kysely keskittyi yliopisto-opetukseen, on kolonialismin ja vähemmistöjen historian opettamien vähintään yhtä tärkeää peruskouluissa ja lukioissa. Koulun on entistäkin paremmin pystyttävä tarjoamaan oppilaille valmiuksia toimia avoimessa ja moninaisessa yhteiskunnassa. Asian huomioiminen on tärkeää erityisesti nyt, kun historiaa oppiaineena uhkaa pikemmin opetustuntien karsiminen.

Suomessa on tilaa monipuolisemmalle historiakertomukselle. Vähemmistöjen asemaa tulisi käsitellä myös virallisissa yhteyksissä, silloinkin kun se ei nykyvalossa näytä kunniakkaalta tai oikeudenmukaiselta. Samalla on voitava kyseenalaistaa yksipuolista ja ulossulkevaa kuvaa suomalaisuudesta. Kansainvälistyvässä maailmassa on yhä vähemmän perusteltua esittää Suomi historiankirjoituksessa irrallaan muusta maailmasta.

3. HISTORIANKIRJOITUS JA OPETUS SUOMALAISTEN VÄHEMMISTÖJEN NÄKÖKULMASTA

Keräsimme raporttia varten kommentteja taustoittamaan ja syventämään kyselyn tuottamia tuloksia käytännön kokemuksilla siitä, miten esimerkiksi ulkopuoliseksi jättäminen ja rodullistaminen vaikuttavat vähemmistöjen historiakäsityksiin ja yhteiskunnalliseen asemaan. Kommenteissa nousi esiin useita ja monilta osin yhteisiä näkemyksiä, jotka tukevat raportin analyysia historianopetuksen nykytilasta sekä uusien lähestymistapojen tarpeesta.

3.1. Historia ja oman identiteetin muodostuminen

Haastatellut olivat kommentissaan varsin yhtä mieltä siitä, että historia on yksi tekijä kansallisen ja kulttuurisen identiteetin muodostumisessa. Siksi keskeinen ongelma Suomen vähemmistöjen näkökulmasta on **Ruskeiden tyttöjen** Mona Eidin mielestä näkymättömyys. Rodullistetut suomalaiset eivät löydä representaatiota nykypäivästä eivätkä historiasta. Kun on näkymätön, ei ole edustusta eikä ääntä. Rodullistetun kokemus jää Eidin mukaan vaille historiaa, ja monet kokemukset tuntuvat yksittäisiltä, vaikka vähemmistöjä on ollut Suomessa kauan ja suuriakin määriä. Yksinäisyyden ja erilaisuuden tunnetta vahvistaa, että dataa rodullistetuista suomalaisista ei juuri ole olemassa.

Kouluopetus ei tällä hetkellä auta tilannetta. **Romaninuorten neuvoston** varapuheenjohtaja Leif Hagert toteaa, että peruskoulun historiantunneilla romanien asioita ei välttämättä käsitellä kuin sivumennen puhuttaessa toisen maailmansodan aikaisten juutalaisvainojen muista uhreista. Romanit ovat vuosisatojen ajan olleet osa suomalaista yhteiskuntaa, mutta virallisessa historiankertomuksessa he jäävät näkymättömiksi.

Sama pätee muihin vähemmistöihin. Eid kuvailee, etteivät koulukirjat kerro esimerkiksi ensimmäisiin afrosuomalaisiin kuuluneesta Rosa Emilia Claysta tai siitä mikä merkitys islamilaisen maailman tieteillä on ollut eurooppalaiseen kulttuuriin. Vähemmistöihin ja rodullistettuihin ryhmiin kuuluvat oppilaat joutuvat hakemaan kertomusta itsestään muualta kuin koulusta. Eid itse on tästä esimerkki: hän alkoi pohtia juuriaan lukion jälkeen ja päätyi tekemään opintoja arabian ja islamin kulttuurissa ja uskontotieteessä tukeakseen oman identiteettinsä muodostumista. Vasta tämän jälkeen hän alkoi opiskella varsinaisia kiinnostuksenkohteitaan toisella alalla.

Suomenvenäläisen kulttuurin parissa toimivan **Cultura-säätiön** mukaan Suomen venäjänkieliseen vähemmistöön kuuluvat nuoret kokevat helposti jäävänsä yksin ryhmäänsä, kouluun tai jopa koko yhteiskuntaa vastaan, kun oppitunnilla käsitellään Venäjää ja venäläisyyttä. Tämä johtuu säätiön mukaan siitä, että monet venäjänkieliset suomalaisnuoret samaistuvat enemmänkin Venäjän historiakertomukseen. Vanhemmat ja isovanhemmat välittävät nuorille vahvoja Venäjän historiaan liittyviä myyttejä, joiden purkaminen ja avaaminen nuorten kanssa on hankalaa. Nuoret kokevat myös ristiriitaisena ja epäreiluna sen, miten historianopetuksessa Suomessa käsitellään Venäjään liittyviä asioita, sillä he eivät osaa suhtautua kriittisesti omaan historiakäsitykseensä.

Tämän ilmiön tunteminen olisi erityisen tärkeää yläasteen ja lukion opettajille, jotta he voisivat paremmin ottaa huomioon nämä kipupisteet.

Toisaalta **Suomi-Somalia -seuran** Yusuf M. Mubarak korostaa, ettei kaikilla nuorilla ole lainkaan mahdollisuutta saada historiatietoa kotoa tai sukulaisilta, eikä välttämättä niin suurta omaa kiinnostusta, että he lähtisivät Eidin tavoin erikseen opiskelemaan kulttuuritaustaansa. Maahanmuuttajataustaiset nuoret jäävät siksi helposti kokonaan vaille niitä tärkeitä tietoja, joita tarvitsisivat hahmottaakseen kokonaiskuva omasta taustastaan. Eri taustoja paremmin huomioivan historiaopetuksen puute on Mubarakin mielestä hämmästyttävää, kun ottaa huomioon miten monikulttuurisia opiskelijaryhmät varsinkin joissain kouluissa ovat. Ympäröivä todellisuus on tällöin suoranaudessa ristiriidassa opetuksen sisällön kanssa. Yhdenmukaistava kansallishistoria sulkee lisäksi pois muitakin kuin maahanmuuttajia. Siksi moninaisia historiakertomuksia ei myöskään pitäisi opettaa pelkästään erillistapauksina, vaan entistä selkeämmin tuoda esiin, että ne kuuluvat osaksi suomalaista identiteettiä.

3.2. Historiatietoisuus osana integraatiota

Monikulttuurinen historianopetus auttaa kohtaamaan ja ymmärtämään erilaisia kulttuureja. Siksi sitä voi Yusuf M. Mubarakin mielestä pitää jopa välttämättömänä edistämään maahanmuuttajataustaisten nuorten integraatiota yhteiskuntaan. Hän korostaa kuitenkin, että monipuolinen historiatietoisuus parantaa myös suomalaisen yhteiskunnan avoimuutta ja kansainvälistymistä. Mubarakin mukaan kyse on kahdensuuntaisesta integraatiosta: historia antaa sekä kantasuomalaisille että maahanmuuttajataustaisille valmiuksia ymmärtää toisiaan ja kunnioittaa erilaisia tapoja ja tottumuksia.

Cultura-säätiö huomauttaakin, että historianopettajan olisi hyvä kyetä rakentamaan dialogia erilaisten historiakertomusten välille. Säätiön kokemuksen mukaan kuitenkin vaatii opettajalta paljon osaamista kyetä hienovaraisesti rakentamaan keskustelua historiapolitiikasta ilman että nuorille tulee erilainen ja ulkopuolinen olo. Opettajilla on tärkeä rooli siinä, integroituuko nuori osaksi yhteiskuntaa vai jääkö sen ulkopuolelle.

Tällä hetkellä historianopetus ei kuitenkaan haastateltujen mukaan onnistu parhaalla tavalla edistämään integraatiota mihinkään suuntaan. Osaltaan tämä johtuu jo edellä mainitusta vähemmistönäkökulman puuttumisesta. Hagert huomauttaa, että nykyinen historianopetus enemmänkin toistaa valkoista historiakertomusta, jonka perusteella on vain yksi yhtenäinen tapa olla suomalainen. Tämä puolestaan osaltaan ylläpitää perinteisiä valtarakenteita, jotka mahdollistavat vähemmistöjen syrjinnän ja ulkopuoliseksi jättämisen.

Kaikki haastatellut myös ihmettelivät erityisesti Suomen vanhojen vähemmistöjen, kuten saamelaiden, Suomen romanien, juutalaisten tai tataarien puuttumista opetetusta historiasta. Tämä näkyy Mona Eidin mukaan asenteissa kaikkia vähemmistöjä kohtaan, koska maahanmuutto nähdään edelleen uutena ilmiönä eikä Suomen

historiallista moninaisuutta huomioida. Esimerkiksi islaminvastaisuus on melko yleistä, eikä tavallinen suomalainen useinkaan tiedä, että Suomessa on ollut tataarimuslimeja pysyvästi jo yli sadan vuoden ajan tai että nämä muslimit ovat myös osallistuneet sotiin Suomen puolella.

Yksi seuraus ulkopuolelle jättämisestä on marginalisoituminen ja kokemus siitä, etteivät omaan identiteettiin liittyvät kertomukset tai historia ole tärkeitä, kun keskiössä on kapea suomalaisuudeksi määritelty kertomus. Toinen seuraus on, että rodullistetut rakentavat identiteettiään ehkä muuhun kuin suomalaisuuteen nojaten, mikäli suomalaisuus on määritelty kapeasti.

Vähemmistöille jää kovin vähän tilaa edes hakea paikkaansa suomalaisessa historiassa. Hagert kertoo, että romaniyhteisössä esiintyy yllättäviäkin tapoja löytää yhtymäkohtia suomalaiseen historiaan. Mannerheim on monille Suomen romaneille tärkeä suurmies, jonka kerrotaan edistäneen romanien oikeuksia ja estäneen Hitlerin vaatimukset suomalaisten romanien luovuttamisesta natsi-Saksaan. Vaikka tarinoille on vaikea löytää pitävää perustelua arkistoista, ovat ne saaneet yhteisön sisällä lähes myyttisen arvon. Esimerkki osoittaa, miten epätietoisuus omasta historiasta antaa tilaa kertomuksille, joiden toivotaan olevan totta. Samalla sen voi kuitenkin nähdä yrityksenä solmia yhteyksiä kantasuomalaiseen historiaan osallistumalla omalta taholta perikansallisen historian sankarin ihailuun.

Mona Eid toteaaakin, että myös suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoisuus on myytti, jota pitäisi tutkia kriittisesti. Miten vähemmistöt on otettu huomioon päätöksenteossa? Kenen ehdoilla suomalaisuus määritellään? Kenet suomalaisuuden määritelmä on jättänyt ulkopuolelle eri aikoina? Miten ulkopuolelle jätettyjä kohdellaan?

3.3. Historian merkitys yhteiskunnallisen osallistumisen ja keskustelun edistäjänä

Yusuf M. Mubarak toteaa, että historia on parhaimmillaan rikastuttava tekijä, joka auttaa ihmisiä ja eri kulttuurien edustajia ymmärtämään toisiaan. Ilman historiantuntemusta on myös vaikea saada kokonais käsitystä yhteiskunnan toiminnasta. Tämä kuitenkin edellyttää, että historiaa opetetaan monipuolisesti ja erilaisia näkökulmia huomioiden. Monipuolisesta historianopetuksesta hyötyvät kaikki, niin vähemmistöt kuin valtaväestökin.

Mona Eidin mukaan suomalaisessa historiakeskustelussa ongelma on juuri se, että muun maailman esittäminen on usein arvolatautunutta. Esimerkiksi puhuttaessa kolonialismista tuodaan harvoin esiin ne vaikutukset, joita kolonisaatiolla on ollut kolonisoitujen maiden historiaan, yhteiskuntaan ja väestönsiin. Huomiotta jää mitä tapahtui, kun eurooppalaiset arvot pakkosyötettiin paikallisiin yhteisöihin.

Yksipuolinen historianopetus saattaa pikemmin vieraannuttaa kuin kannustaa yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Leif Hagert toteaa, että historiantunneilla lähdetään yhä rakentamaan kuvaa yhteisestä historiasta varsin yhdenmukaiselle ja perisuomalaiselle pohjalle. Tämä jättää helposti osan opiskelijoista ulkopuoliseksi niin historiasta kuin pahimmillaan laajemmastakin yhteiskunnallisesta keskustelusta.

Ulkopuolisuuden tunne ei myöskään ole omiaan herättämään kiinnostusta historian opiskeluun pidemmällä tähtäimellä. Hagert arvelee, että esimerkiksi romaninuoret saattaisivat hakeutua useammin historianopintojen pariin tai muuten humanistis-yhteiskunnallisille aloille korkeakouluihin, mikäli he jo koulussa saisivat kokemuksen, että kyse on myös heidän omasta historiastaan ja heitä itseään koskevista yhteisistä asioista.

Cultura-säätiön mukaan venäjänkieliset suomalaisnuoret eivät osaa peilata itseään osana pidempää jatkumoa Suomessa, koska Suomen venäjänkielisten historiaa ei juurikaan opeteta. Suomenvenäläisiä henkilöitä voisi nostaa esiin historianopetuksessa enemmän. Samoin tilastoja, faktoja ja esimerkkejä erilaisista suomalaisuuden kirjoista historian vaiheissa olisi hyvä tuoda esiin. Pyrkimyksenä tulisi olla moninaisuuden historiallisen perspektiivin tuominen opetukseen sekä rakentavan ja ymmärtävän dialogin rakentaminen erilaisista historiakäsityksistä.

Mikäli valtaväestö omii historiantutkimuksen ja siitä käytävän keskustelun, on seurauksena Mona Eidin mukaan entistä vitivalkoisempi historiankertomus, jossa vähemmistöt jäävät unohduksiin. Silloin vain valtaväestön historiankirjoitus on relevanttia, vain valtaväestö pääsee ääneen. Herää kysymys, luommeko maailmankuvamme valtaväestölle, koska vain valtaväestö tekee sitä?

Eid lisää, että Suomen historiankirjoitus pelaa paljon suomalaisuuden ainutlaatuisuudella. Suomalainen sisu, pienen maan pärjääminen suurvaltojen ikeessä, suomalainen neutraalius idän ja lännen välillä ovat toistuvia käsityksiä Suomesta. Samaa rataa jatkaa nykysuitsutus Suomen korruption vähyydestä tai PISA-menestyksestä. Tämän ylistyspuheen rinnalla harvoin kuulee kriittistä katsausta siihen, mitä voisimme tehdä paremmin.

3.4. Historiallisten epäoikeudenmukaisuuksien käsittely

Maailmalla kolonialismikeskusteluun on usein liittynyt ajatus historian vääryyksien hyvittämisestä tai niistä anteeksipyyttämisestä. Tähän liittyvät prosessit ovat harvoin helppoja, mutta jo keskustelun käynnistyminen saattaa edistää historian vaiettujen äänien tunnistamista ja tunnustamista. Suomessa ei kuitenkaan ole vielä juuri päästy aiheessa edes vakavasti otettavan keskustelun ääreen.

Ruskeiden tyttöjen Mona Eidin mukaan meillä on hyvin vähän tuotu esiin esimerkiksi saamelaisten kokemaa syrjintää kielellisesti tai koulutuksellisesti. Samoin ei tunnusteta niitä traumoja, joita kansallisvaltion tiukka identiteettipolitiikka on aiheuttanut näille vanhoille vähemmistöille. Suomen valtion osuutta saamelaisten asioiden ohittamisessa pitäisi edelleen tutkia – miten se on tapahtunut aiemmin ja miten sitä edelleen tapahtuu. Toisaalta Suomen osuutta kolonialistisena toimijana ei myöskään katsota kriittisesti: esimerkiksi Saharan eteläpuolisen Afrikan kristillinen lähetystyö on ollut hyvin rasistisesti värittyä, eikä moni edes tiedä, että suomalaisia oli Belgian Kongossakin.

Myös Suomen romanien historiassa on Leif Hagertin mukaan tapahtumia, joita tulisi käydä läpi ja vähintään tuoda esiin julkisessa keskustelussa. Esimerkiksi pakkohuostaanotot sekä kielellinen ja kulttuurinen pakkoas-

similaatio eivät ole valtaväestöllä yleisessä tiedossa, mutta hiertävät väistämättä taustalla monen romanin suhdetta yhteiskuntaan. Tästä näkökulmasta erityisen pahalta tuntuvat myös syytökset romanien kouluttamattomuudesta tai sopeutumattomuudesta yhteiskuntaan.

4. RAPORTIN EHDOTUKSET KOLONIALISMIN JA VÄHEMMISTÖHISTORIAN OPETUKSESTA

Kyselyn ja vähemmistöryhmien edustajien kommenttien perusteella kolonialismin ja vähemmistöjen historian opetuksen tilanteen parantaminen edellyttää jatkotoimenpiteitä. Valmiuksia aiheen käsittelyyn ja ymmärtämiseen tulisi kehittää niin yliopistoissa, opettajakoulutuksessa kuin peruskouluissa ja lukioissa. Raporttia laatimassa ollut työryhmä esittää seuraavia jatkoaskelia:

- **Suomen historia tulee nivoa selkeämmin osaksi maailmanhistoriaa kaikilla oppiasteilla.** Samalla myös Suomen historiallista asemaa tulee voida tarkastella muusta kuin kansallisen kertomuksen näkökulmasta. Opetuksen tulee pystyä käsittelemään myös Suomen suhdetta kolonialismiin ja kolonisaatioon.
- **Historian ja yhteiskuntaopin pakollisia opetusmääriä peruskouluissa ja lukioissa tulee pikemmin lisätä kuin vähentää.** Historiatietoisuuden rooli yhteiskunnallisen ymmärryksen kehityksessä on tämänkin raportin perusteella korvaamaton ja kansainvälistyvässä maailmassa sen merkitys ainoastaan kasvaa. On selvää, ettei monipuolisempi historianopetus onnistu vähemmillä tuntimäärillä.
- **Historian opetuksessa tulee rakentaa dialogia eri historiakertomusten välille.** Erilaisten historiakertomusten yhteensovittaminen edistää yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja suvaitsevaisuutta. Koululuokkien monikulttuurisuutta tulee hyödyntää kulttuurien välisen dialogin edistämisessä.
- **Tarvitaan uusia oppimateriaaleja, jotka tarjoavat samaistumiskohteita muillekin kuin kantasuomalaisille.** Suomen historia pitäisi pystyä esittämään myös osana globaalia historiaa, ei yksipuolisesti omana erillisenä kertomuksenaan.
- **Opettajankoulutuksessa ja oppimateriaalituotannossa tulee entistä paremmin hyödyntää tuoreita tutkimustuloksia.** Päivitetyt historiantulkinnat tulisi saada ripeämmin opetuskäyttöön. Oppimateriaalien kehittämistä esimerkiksi tutkimushankkeiden osana tulisi kannustaa.
- **Kolonialismi- ja vähemmistöhistoriaan voisi entistä enemmän soveltaa ilmiöpohjaista opettamista useita oppiaineita hyödyntäen.** Esimerkiksi kolonialismi on moniulotteinen ilmiö, jonka vaikutuksia voi tarkastella tutkivia opiskelutapoja käyttäen niin historiassa, yhteiskuntatieteissä, kulttuurintutkimuksessa kuin vaikka maantieteessä.
- **Historian ja yhteiskuntaopin tai yhteiskuntatieteiden opetuksen välistä suhdetta tulee kehittää niin että oppiaineet entistä selvemmin tukisivat toisiaan.** Historiatietoisuuden merkitykseen yhteiskunnallisen keskustelun ymmärtämisessä tulee panostaa entistä enemmän.

- **Tutkimusrahoitusta tulisi lisätä erityisesti perustutkimukseen kolonialismin merkityksestä Suomessa sekä suomalaisten vähemmistöjen historiasta.** Alalla tehdään Suomessa jo kunnianhimoista tutkimusta, mutta sen soveltaminen edellyttää pitkäjänteisyyttä ja verkostoitumista, jotka puolestaan eivät ole mahdollisia ilman riittäviä resursseja.
- **Kansainvälisiä yhteyksiä ja keskustelua kolonialismin ja vähemmistöjen historiaan liityen tulee edistää.** Niin tutkimuksen kuin opetuksen piiristä löytyy ulkomailta paljon hyviä esimerkkejä ja käytäntöjä. Näitä voi soveltaen hyödyntää Suomenkin tapauksessa.
- **Raportin perusteella olisi aiheellista tehdä jatkoselvitykset kolonialismin ja vähemmistöjen historian käsittelystä historianopettajien koulutuksessa sekä vähemmistöjen aseman käsittelystä yhteiskuntaopin opettajien koulutuksessa.** Historian ja yhteiskuntaopin opettajat ovat avainasemassa monipuolisen historiatietoisuuden ja osallistavan yhteiskunnallisen keskustelun edistämisessä. He myös muodostavat suoran yhteyden tutkimuksen ja koulumaailman välissä. Siksi olisi tärkeä ymmärtää, miten tätä roolia hyödynnetään tällä hetkellä ja potentiaalisesti entistä paremmin. Selvitysten toteuttajana voisi toimia esimerkiksi Opetushallitus.

5. LIITTEET

LIITE I: KYSELYYN VASTANNEET HISTORIAN LAITOKSET

Helsingin yliopisto

Humanistinen tiedekunta

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Historia

Valtiotieteellinen tiedekunta

Poliittinen historia

Talous- ja sosiaalhistoria

Turun yliopisto

Humanistinen tiedekunta

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Suomen historia

Kulttuurihistoria

Yleinen historia

Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos

Poliittinen historia

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Historian oppiaine

Jyväskylän yliopisto

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Historian ja etnologian laitos

Yleinen historia

Suomen historia

Historia

Itä-Suomen yliopisto

Historia- ja maantieteiden laitos

Historia

Oulun yliopisto

Humanistinen tiedekunta

Historia-, kulttuuri- ja viestintätieteiden tutkinto-ohjelma

Historia

Aate- ja oppihistoria

Åbo akademi

Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Allmän historia

Nordisk historia

LIITE 2: KYSELYLOMAKE

1. Kolonialismi-aiheiset kurssit

Mitä kursseja kolonialismista on järjestetty tai millä kursseilla sitä on sivuttu viimeisen kymmenen vuoden aikana?

Kuuluvatko kurssit tutkintovaatimukseen vai ovatko ne valinnaisia?

Ovatko kurssit olleet suosittuja? Osaatteko arvioida osallistujamääriä?

2. Kolonialismi-aiheinen kirjallisuus

Mitä kolonialismia käsitteleviä opintokokonaisuuksia tai kirjoja kuuluu tentittävään kirjallisuuteen?

Kuinka monta opiskelijaa näitä suorittaa vuosittain?

3. Vähemmistöjen historia

Miten opetuksessa on otettu huomioon muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisten historia?

Millä kursseilla erityisesti vähemmistöjen historiaa on käsitelty viimeisen kymmenen vuoden aikana?

Kuuluvatko kurssit tutkintovaatimukseen vai ovatko ne valinnaisia? Ovatko kurssit olleet suosittuja?

Osaatteko arvioida osallistujamääriä?

4. Kolonialismia käsittelevät opinnäytteet

Millaisia kolonialismia käsitteleviä pro gradu -töitä ja väitöskirjoja laitoksellanne on tehty viimeisen kymmenen vuoden aikana?

5. Millaisia kolonialismiin liittyviä tutkimushankkeita laitoksellanne on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana?

6. Nähdäänkö laitoksellanne tarvetta lisätä kolonialismin käsittelyä? Ovatko opiskelijat tai jokin muut tahot esittäneet tällaisia toiveita?

7. Onko teillä ajatuksia siitä, miten globaalihistorian teemoja voisi paremmin integroida Suomen historiakertomukseen?

Raportti on toteutettu Jenny ja Antti Wihurin rahaston tuella.

HISTORIANS
WITHOUT
BORDERS

HWB.fi/kenenhistoria